

IN MEMORIAM

EUGENIJA ŽUŠKIN (1933.-2013.)

Dr. sc. Eugenija Žuškin, *professor emerita* na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, prva pročelnica Katedre za zdravstvenu ekologiju i medicinu rada Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar“, rođena je 22. travnja 1933. u Varaždinu.

Nakon što je 1957. diplomirala na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, četiri je godine radila kao industrijska liječnica u Domu zdravlja i Higijenskom zavodu u Rijeci. I upravo su je te prve godine rada usmjerile prema području kojem će posvetiti cijeli svoj profesionalni život – zaštitu zdravlja ljudi u odnosu na uvjete i način rada. Akademska karijeru započela je 1962. u Školi narodnog zdravlja “Andrija Štampar”, u Odjelu za higijenu rada, tadašnjoj Katedri za higijenu, socijalnu medicinu i epidemiologiju. Godine 1967. obranila je disertaciju “Akutni i kronični učinci vegetabilnih prašina” na matičnom fakultetu – Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, na kojem je imala cjelovito zaokružen put izbora u znanstveno-nastavna zvanja docentice, izvanredne profesorice, redovite profesorice i počasni znanstveno-nastavni naslov *professor emerita* odlaskom u mirovinu.

Znanstvena istraživanja profesorice Žuškin najvećim su dijelom bila usmjerena na profesionalne bolesti, s naglaskom na respiratorne i alergijske bolesti u uvjetima profesionalne izloženosti štetnim čimbenicima radnog okoliša. Provodila je epidemiološka i eksperimentalna istraživanja u cilju objašnjenja patofizioloških mehanizama odgovornih za štetno djelovanje aerosola na dišni sustav. Sudjelovala je u brojnim međunarodnim znanstvenim projektima kao suradnica i voditeljica projekata u suradnji s National Institutes of Health (NIH) u Sjedinjenim Američkim Državama. Međunarodnu suradnju ostvarila je već 1977. godine boraveći na Johns Hopkins School of Hygiene u Baltimoreu i Yale University u New Havenu, a od 1985. kontinuirano je surađivala s kolegama u Mount Sinai School of Medicine u New Yorku u Sjedinjenim Američkim

Državama. Aktivno je sudjelovala i u domaćim projektima. Zadnji u nizu bio je projekt “Biološki učinci organskih aerosola” Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske, koji je vodila sa suradnicima Katedre.

Iza znanstvenice s bogatim rezultatima, koja je ostavila trajan trag u znanosti, kao što je bila naša profesorica Žuškin, ostaju vrhunski znanstveni radovi, ali i učenici koji nastavljaju njezin rad. Objavila je oko 400 znanstvenih i/ili stručnih radova u domaćim i inozemnim časopisima u suradnji s hrvatskim i američkim kolegama, čija je ukupna citiranost bez autocitata 1488, a h-indeks 23. Napisala je i nekoliko poglavlja u knjigama objavljenima u Republici Hrvatskoj i SAD-u. Rezultate istraživanja prezentirala je na brojnim međunarodnim i domaćim znanstvenim i stručnim kongresima. Bila je voditeljica brojnih magistarskih i doktorskih radova.

Aktivno sudjelujući u svim oblicima nastave na dodiplomskim i poslijediplomskim studijima na matičnom fakultetu te na područnim studijima u Osijeku i Splitu, od njihova osnutka 1979. godine do umirovljenja, prof. Žuškin znatno je pridonijela unaprjeđenju nastave. Posebno je važna njezina neprekidna nastavna aktivnost i uključenost u sve što je podupiralo njezine mlade suradnike, posebno specijalizante medicine rada, koje je upoznavala i s terenskim istraživanjima.

Nije bila miljenica života, a njoj je bilo ispod časti dodvoravati mu se. Uzvrćala mu je uvijek prisutnim osmijehom, i u sve što je radila, ulagala je golem trud. U radu je nalazila snagu i radost koju je prenosila u kontaktu ne samo sa studentima i mladim suradnicima nego sa svima oko sebe. Bila je dobar pedagog, iznimno taktična i prije svega plemenita osoba vedre naravi.

Mi, njezini suradnici, imali smo – i mogli smo očekivati – njezinu nesebičnu pomoć u svakom trenutku. S velikim zanimanjem pratila je naš znanstveni rad i naša napredovanja, uvijek spremna podijeliti s nama svoja razmišljanja i ideje.

Godine 1997. za predani rad i postignuća u znanosti dobila je Državnu nagradu za znanost Republike Hrvatske, a godine 2000. dodijeljen joj je počasni znanstveno-nastavni naslov *professor emerita*.

Hvala profesorici Eugeniji Žuškin na svemu što nam je dala i na svemu što nas je naučila. Njezin lik

i djela ostat će trajno zabilježeni u srcima svih koji su je voljeli i poštovali.

Neka je vječna slava i hvala našoj dragoj profesorici Eugeniji Žuškin.

Jadranka Mustajbegović

IN MEMORIAM

FEDOR VALIĆ (1923.–2013.)

Dana 26. listopada 2013., nakon više od šezdeset godina znanstvenog, nastavnog i stručnog rada u Školi narodnog zdravlja „Andrija Štampar”, zauvijek nas je napustio dr. sc. Fedor Valić, *professor emeritus* Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Fedor Valić rođen je 26. lipnja 1923. u Zagrebu, gdje je završio Klasičnu gimnaziju. Godine 1950. diplomirao je kemiju na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, na kojem je 1954. stekao i doktorat znanosti. Profesionalnu karijeru započeo je 1951. u Institutu za medicinska istraživanja i medicinu rada. Usavršavao se u SAD-u te je od samog početka svoje karijere stručno, znanstveno i nastavno djelovao globalno.

Šire područje znanstvenog interesa profesora Valića bila je zdravstvena ekologija, ekologija rada i sanitarno inženjerstvo, a uže aerogena vlakna, klorofluorouglijci i zamjene, ponašanje čestica u zraku i dišnom sustavu, problem s azbestom u radnom i vanjskom okolišu, te kvantitativna ocjena rizika od čimbenika okoliša.

Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) izabrala je 1956. profesora Valića za savjetnika iz područja ekološke i zdravstvene zaštite radnika, sa sjedištem najprije u Ženevi, a zatim u Regionalnom uredu u Aleksandriji, gdje je 1958. izabran i za profesora Sveučilišta u Aleksandriji. Nakon četverogodišnjeg boravka u Egiptu vratio se u Zagreb i zaposlio u Školi narodnog zdravlja “Andrija Štampar”, u kojoj 1961. osniva Odjel za ekologiju rada. Na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu izabran je u znanstveno-nastavna zvanja izvanrednog (1962.) i redovitog profesora (1966.), a 2000. i u počasni znanstveno-nastavni naslov *professor emeritus*.

Od 1964. do 1970. profesor Valić obnašao je dužnost pomoćnika direktora Škole narodnog zdravlja “Andrija Štampar”, a od 1970. do 1978. i dužnost direktora. Godine 1975. utemeljio je prvi zavod za zdravstvenu ekologiju u Hrvatskoj. U tom razdoblju,

osim doprinosa u stručnom, nastavnom i znanstvenom području, značajno je pridonio razvoju, priznavanju i prepoznatljivosti brojnih preventivnih i kliničkih poslijediplomskih studija čiji je organizator dugi niz godina bila Škola narodnog zdravlja. Iako je poslijediplomska izobrazba iz javnozdravstvenih struka počela još 1947. godine, za procvat i prepoznatljivost tog oblika nastave zaslužan je upravo profesor Valić. Osobno je vodio čak 42 poslijediplomska studija: mnogi od njih bili su organizirani ne samo u Zagrebu nego i u Ljubljani, Mariboru, Splitu, Zenici i Sarajevu. Profesor Valić vodio je jedan četverotjedni i četiri dvosemestralna poslijediplomska programa WHO-a na engleskom jeziku za 94 kandidata s četiriju kontinenata. To je tada bio prvi slučaj da WHO povjerava cjelokupno vođenje nekog svog poslijediplomskog studija jednoj ustanovi, a poslije je WHO angažirao profesora Valića i za vođenje niza nastavnih programa za zemlje jugoistočne Azije u Džakarti, Kartumu i Singapuru te u Santiagu, Teheranu i Lahoreu. Profesor Valić sudjelovao je i u edukativnim programima Međunarodne organizacije rada (ILO) u Indiji, Meksiku i Brazilu. Djelovao je u 39 europskih, afričkih, azijskih i američkih zemalja; osnivač je prvih odjela za ekologiju u Aleksandriji, Kartumu, Lahoreu, Singapuru i Santiagu. Bila je to zlatna era poslijediplomske nastave u Školi narodnog zdravlja, kad je Škola postala nastavna baza WHO-a za javnozdravstvene struke, uključujući i zdravstvenu ekologiju i medicinu rada, a njeni nastavnici bili pozivani pomoći WHO-u, ali i drugim međunarodnim organizacijama, kao što su ILO, UNICEF i Svjetska banka, te mnogim zemljama u razvoju. Po relativnom broju nastavnika angažiranih u međunarodnim aktivnostima Škola je postala vodeća institucija u Europi.

Organizacijske i liderske sposobnosti profesora Valića bile su prepoznate na Fakultetu, ali i na razini Sveučilišta. Fakultet je prihvatio njegov prijedlog da se osnuje Vijeće za poslijediplomsku nastavu te mu je bilo povjereno pisanje glavnih pravila toga vijeća,